

ÅRSMELDING

FOR LANDSMØTEPERIODEN 2005 – 2007

Årsmelding 2005–2007

Innhold

Innledning	side 3
Rapportering etter arbeidsprogrammet	side 5
Ta vare på naturområdene og arts mangfoldet	side 5
Reduser klimagassutslippene, sats fornybart	side 10
Rent hav – rikt hav	side 12
Miljøgifter og avfallsbehandling	side 13
Sats kollektivt, ikke på bil og fly	side 16
Sats på organisasjonen	side 18
Informasjonsarbeidet	side 18
Organisasjonsarbeidet	side 21
Vedlegg: Norges Naturvernforbunds internasjonale arbeid	side 28

Innledning

Årsmeldingen dekker perioden fra landsmøtet 2005 i Porsgrunn fram til landsmøtet 2007 på Torpomoen, Ål i Hallingdal.

Etter dette innledningskaptittelet, følger årsmeldingen i hovedsak strukturen i Norges Naturvernforbunds Arbeidsprogram 2005 – 2007. Denne rapporteringsmåten er valgt for at landsmøtet

- a) bedre skal kunne etterprøve i hvor stor grad organisasjonen har lyktes i å gjennomføre det vedtatte arbeidsprogram
- b) lettere skal kunne se og få forklart avvik fra arbeidsprogrammet og
- c) få rapportert om organisasjonens evne til å fange opp og takle nye saker og utfordringer som alltid dukker uten å kunne forutses i et arbeidsprogram.

I tillegg følger vedlegg som dekker viktige elementer av Naturvernforbundets totale innsats i perioden som ikke faller inn under arbeidsprogramstrukturen.

Trenden med økende oppmerksomhet om og interesse for natur- og miljøvern er styrket gjennom hele årsmøteperioden. Klima- og energisaker står i en særstilling, men vi ser også et sterkt og økende engasjement på Norges Naturvernforbunds tradisjonelle kjerneområder artsvern/biologisk mangfold, arealforvaltning/områdevern og skog- og vassdragsvern. Det samme gjelder temaer som miljøgifter, avfallshåndtering, samferdselsaker og forvaltningen av våre marine ressurser.

Denne positive utviklingen manifesteres på flere måter. For eksempel er det dekning for å hevde at vi må helt tilbake til 1970-tallet for å finne tilsvarende bred medieoppmerksomhet om natur- og miljøvern. Videre er natur- og miljøvern igjen høyt oppe på den politiske agendaen og blir en stadig vanligere del av hverdagspolitikken.

Norges Naturvernforbunds posisjon som seriøs og pålitelig samfunnsaktør og meningsleverandør er ytterligere sementert i perioden. Det er betydelig pågang både fra enkeltpolitikere, politiske partier og beslutningstakere i næringslivet etter våre synspunkter, analyser og argumenter. Naturvernforbundet er etterspurt både som kritiker, pådriver og premissleverandør.

Norges Naturvernforbund har også i denne landsmøteperioden vært en viktig pådriver i utviklingen av miljøpolitikken i Norge. Vi leverte innspill til regjeringsplattformen, og viktige formuleringer ble tatt til følge. Forventningene til den rød-grønne regjeringen var dermed høye, men vi kan ved utgangen av perioden konstatere at vi langt fra har blitt arbeidsløse. Rekken av enkeltsaker vi engasjerer oss i med krav, kritikk, kommentarer, forslag og/eller løsninger, er nesten endeløs. Når det gjelder viktige prinsipielle, overordnede grep, fortjener utspillet om klimapolitisk forlik spesiell oppmerksomhet.

Norges Naturvernforbund innledet 2007 med å utfordre de politiske partiene til å inngå et bredt forlik om klimapolitikken på linje med fellesprogrammet for gjenreisning av landet etter krigen, enigheten om folketrygden på 1960-tallet og arbeidet i Stortinget i dag for et nytt pensjonssystem. Forslaget har fått bred politisk oppslutning.

Norges Naturvernforbund har i perioden vunnet en sak i klagenemnda for miljøinformasjon og en sak i Ryfylke tingrett mot Staten om en skogsbilveg. Derimot tapte vi den såkalte ulverettssaken i Oslo tingrett.

En rekke nye nasjonalparker og andre verneområder er vedtatt opprettet. Dette er saker Naturvernforbundet har arbeidet lenge for både lokalt, på fylkesplan og sentralt. Vassdragsverninnsatsen har båret frukter igjen. En gledelig seier kom med regjeringens løfte om å verne Vefsnavassdraget, og Kvanndøla og Lødølja blir ikke bygd ut.

Denne perioden har også gitt viktige seire i miljøgiftarbeidet. Forslaget om forbud mot den bromerte flammehemmeren deka-BDE ble opprettholdt, slik Norges Naturvernforbund har krevd helt fra 2003. Videre fikk vi fullt gjennomslag for kravet om å forby fluormiljøgifter i klær og brannslukkingsskum.

Med kontinuerlig produksjon av egne saker og utspill, daglig nyhetsoppdatering av vår internettside www.naturvern.no, høy tilgjengelighet for mediehenvendelser og beredskap for å svare og kommentere, refereres Naturvernforbundet stadig mer i stadig flere medier. Samtidig har forbundets nærvær og deltakelse i nyhets- og debattprogrammene i de riksdekkende etermediene skutt i været. Med i den positive synlighetsspiralen hører det med at nye besøksrekorder stadig noteres for Norges Naturvernforbunds nettsider www.naturvern.no. I begynnelsen av perioden vurderte vi 35 000 unike brukere som et bra resultat. I mars 2007 satte vi en foreløpig ny månedsrekord med hele 115 506 unike brukere!

Sekretariatets bemanning har det meste av perioden vært relativt stabil. Fra slutten av 2006 kom imidlertid flere endringer i rask rekkefølge. Generalsekretær Tore Killingland valgte å avslutte etter fullført 5-årig åremålsstilling 30. november 2006. Organisasjonssjef Jan M. Vevatne ble konstituert som generalsekretær og fungerte fram til mai 2007. Da fant også han tiden inne for å søke nye utfordringer. Dag Arne Høystad, som fungerte som fagsjef fra Killinglands fratredelse, påtok seg ansvaret som fungerende generalsekretær fram til den nyansatte generalsekretæren tiltrådte 1. juni 2007.

Den økonomiske situasjonen i Norges Naturvernforbund er stram. En konsekvens er at ikke alle som har sluttet, er blitt erstattet. Det har ikke lyktes å erstatte fallet i inntektene fra spilleautomatene med andre inntekter.

En stor vervekampanje er satt i gang i denne perioden og går fortsatt. Det er flotte vervepremier, velkomstpakker og et opplegg som har som mål å invitere nye medlemmer til å bli aktive i fylkes- og lokallagene. Medlemsnedgangen er stanset. I 2006 meldte 1 754 seg inn i Norges Naturvernforbund. Netto medlemsøkning ble på 685 og medlemstallet pr. 31.12.2006 var 17 748. Stadig flere innmeldinger kommer via våre internettsider.

Rapportering etter arbeidsprogrammet

Norges Naturvernforbund har i perioden 2005-2007 hatt disse satsingsområdene:

1. Ta vare på naturområdene og artsmangfoldet!
2. Reduser klimagassutslippene, sats fornybart
3. Rent hav - rikt hav
4. Miljøgifter og avfallsbehandling
5. Sats kollektivt, ikke på bil og fly
6. Styrk organisasjonen

På hvert av disse seks områdene inneholder arbeidsprogrammet underpunkter.

1. Ta vare på naturområdene og artsmangfoldet

Satsingsområdet er inndelt i følgende delområder:

Vern om kulturlandskapet
Vern om inngrepsfri natur
Vern vassdragsnaturen
Bedre arealforvaltning
Mer skogvern
Styrk rovdyrvernet

Vern om kulturlandskapet

Sentralledet har tatt initiativ til og støttet økonomisk et prosjekt som Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag har arbeidet med. Målsettingen var å finne fram til spesielt verdifulle områder og hvordan de best skulle kunne vedlikeholdes. Prosjektet er ikke avsluttet, men det er avholdt en rekke møter, bl.a. med Direktoratet for naturforvaltning (DN). Uavhengig av dette prosjektet har fylkeslaget i Sør-Trøndelag engasjert seg i kulturlandskapsspørsmål. Naturvernforbundet i Buskerud arrangerte sine tradisjonelle [slåttekurs i 2005](#) og [2006](#), og planene er klare for [slåttekurset 2007](#).

Vern om inngrepsfri natur

En grundig utredning av Norges Naturvernforbunds tidligere leder, Erik Solheim – "[Nasjonalparker i levande bygder](#)" drøfter forskjellige former for turisme i lys av verneformålet. Rapporten ble presentert for et interdepartementalt utvalg som la fram sin rapport i desember -06 og som vi kommenterte i en [høringsuttalelse](#). Hovedbudskap i uttalelsen var at næringsdrift i vernede områder må innrette seg etter formålet med vernet. Dessuten må [forvaltning, skjøtsel og oppsyn av verneområdene økes vesentlig](#).

Sekretariatet, ved seniorrådgiver Thor Midteng, har vært representert i "Samarbeidsforumet for et miljøtilpasset reiseliv". Forumet ledes av Direktoratet for naturforvaltning.

Etter mange års kamp, kunne Norges Naturvernforbund sentralt og mange lokal- og fylkeslag i denne perioden glede seg over at regjeringen i statsråd å verne en rekke områder, blant andre [Reinheimen nasjonalpark](#), [Hallingskarvet nasjonalpark](#) og utvidelse av [Øvre Dividal nasjonalpark](#), Dette må kunne karakteriseres som store naturvernseire.

I tillegg til alle disse, har vi engasjert oss i bl. a. følgende større vernesaker:

- Forvaltningsplanen for [Nærøyfjordområdet](#) i Sogn og Fjordane. Dette er del av et såkalt verdensarvområde.
- Engasjement for å få [Stadlandet](#) med på [verdensarvlista](#)
- Forvaltningsplanen for [verneområdene på Dovrefjell](#)
- Helikopterlanding ved [Jostedalsbreen nasjonalpark](#)
- [Breheimen – Mørkridsdalen](#)
- [Lomsdal - Visten-området](#)
- [Kommentar til Riksrevisjonens rapport](#) om manglende skjøtsel og oppsyn i våre verneområder

Spesielt gledelig var det at Nærøyfjorden og Geirangerfjorden i 2005 ble oppført på UNESCOs verdensarvliste.

Det er vårt bestemte inntrykk at mange kommuner og andre forvaltningsorganer er blitt flinkere til å ta hensyn til de klare politiske signalene fra sentralt hold om å hindre inngrep i slike områder. Imidlertid har det i perioden vært flere episoder/planer som våre fylkeslag og/eller Norges Naturvernforbund sentralt har måttet engasjere seg i.

Ett eksempel er Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskaps [planer om kraftledning](#) mellom det planlagte gasskraftverket på Mongstad og Kollsnes. En slik ledning vil føre til store ødeleggende naturinngrep i det åpne kystlandskapet i flere Hordalands-kommuner. I samme fylket er det også [planlagt en 420 kV-ledning](#) som vil berøre kommunene Ulvik, Granvin og [Kvam](#).

I Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal er det reist kamp mot det fylkeslagene kaller ["monsterlina" fra Fardal til Ørskog](#).

Alle disse linjene vil punktere store villmarksområder. Naturvernforbundet lokalt deltar i aksjonskomiteer. Så vel fylkeslagene i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal som Norges Naturvernforbund sentralt har også engasjert seg sterkt mot disse planene. Også Naturvernforbundet i Vest-Agder er inne i en [kraftlinjestridd](#).

Inngrepsfri natur trues også av skogbrukets veiplaner. Spesielt i Trøndelagsområdet har så vel fylkeslaget i Nord-Trøndelag som forbundet sentralt engasjert seg mot slike planer. På prinsipielt grunnlag brakte vi også en veisak i Overhalla kommune inn for Statens landbruksforvaltning idet vi mente at det må være miljømyndighetene (og spesielt DN) og ikke landbruksmyndighetene som har [definisjonsretten til inngrepsfri natur](#).

I januar 2005 fikk vi en kjærkommen seier ved at [Landbruks- og matdepartementet ga oss medhold](#) i en skogsbilveisak i Hå kommune i Rogaland som ville gå inn i inngrepsfri natur.

Forsanområdet i Steigen og Hamarøy kommuner i Nordland er et av våre siste kystnære villmarksområder. Her er det planlagt kraftutbygging – [noe vi har protestert mot](#).

Vern vassdragsnaturen

Hovedtyngden av arbeidet med vassdragsvern har i perioden vært drevet av Norges Naturvernforbunds vassdragsvernråd og fylkeslagene. Det skal nevnes at fylkeslagene i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag har vært spesielt aktive med å skrive gode høringsuttalelser. Innsatsen bidro i sterk grad til to viktige seire: Kvanndøla og Løddølja blir ikke bygd ut. Samarbeidet med lokale vernegrupper har fortsatt vist seg å være en vesentlig forutsetning for å få tatt vare på vassdragsnaturen.

I sin Soria Moria-erklæring gikk regjeringen inn for å verne Vefsna mot kraftutbygging. Det var en stor seier! Det endelig vernevedtaket er ikke gjort, men vi har ingen grunn til

å tro at regjeringen her vil bryte sitt løfte.

Miljøvernministeren i den forrige regjeringen ga dessverre unntak fra naturvernloven slik at det ble åpnet for utvidelse av kraftproduksjonen i Hattebergvassdraget i Rosendal, og Bjørnøy klarte heller ikke å stoppe det. Fylkesmannen har imidlertid krevd at kommunen utarbeider reguleringsplan, men kommunen hittil bestridt at dette er nødvendig. Naturvernforbundet samarbeider her med den lokale informasjonsnemnda og Den norske Turistforening (DNT).

Utbyggingen av Jørpelandsvassdraget i Rogaland klarte vi dessverre ikke å forhindre til tross for kjempeinnsats fra de lokale kreftene. Planene for utbygging av Smibelg-Storåvatn i Nordland blir en prøvestein på de politiske løftene om at tida for de store vannkraftutbygginger er forbi.

Presset på utbygging av vannkraft har heller økt enn avtatt. Regjeringen har gitt flere stimulanser til å få økt produksjon av småkraft, selv om den nye støtteordningen ikke favoriserer småkraft så mye som ordningen for el-sertifikater, som den forrige regjeringen gikk inn for. Et lyspunkt er at det er utarbeidet [retningslinjer for fylkesvise planer for småkraft](#), og disse praktiseres allerede i dag av NVE. Problemet er imidlertid at NVE opplever et politisk press for å si ja til omtrent alle søknader.

Etter Vassdragsvernrådets vurdering er det behov for på nytt å få satt fokus på verdien av å ta vare på den verdifulle vassdragsnaturen i landet vårt. 7 av de 10 høyeste fossene er lagt i rør og to tredeler av de større vassdragene er regulert. Vi har derfor ikke mer urørt vassdragsnatur å miste.

Norges Naturvernforbund har, som vanlig, deltatt aktivt i planleggingen og gjennomføringen av de tradisjonelle vassdrags- og energiseminarene til SRN. Disse har det vært holdt to av i perioden.

Når det gjelder punktet i arbeidsprogrammet om å engasjere oss i iverksettingen av EUs vanddirektiv, har dette skjedd gjennom et [samarbeid innen Samarbeidsrådet for Naturvernsaker](#) (SRN). På nyåret 2007 har forbundet sentralt, og også flere av våre fylkeslag, deltatt i oppstartingsmøter i samband med at landet nå er inndelt i 9 vannregioner og at Naturvernforbundet er invitert til å være representert i en referansegruppe for hver region.

Begrens motorferdsel i utmark

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBER) fikk i august 2005 i oppdrag av DN å lede det såkalte MoSa-prosjektet (Motorferdsel og Samfunn). Vår representant i utvalget var tidligere leder Erik Solheim. Utvalget la fram sine rapporter i oktober 2006. DN skal i løpet av 2007 sende sine forslag til eventuelle endringer i lov og forskrift på høring.

Mange av våre fylkeslag har engasjerts seg. Naturvernforbundet i Finnmark har også i denne perioden tatt kraftige oppgjør med flere Finnmarkskommuners dispensasjonspraksis. Det gjelder for eksempel kjøring i forbindelse med [isfiske](#) og [ubegrenset kjøring](#) for funksjonshemmede. Flere forhold er anmeldt. Det gjelder blant annet i [Kautokeino](#) og [Skjækerfjella – Blåfjella nasjonalpark](#). Andre saker er [påklagd til Fylkesmannen](#).

Landsmøtet 2005 vedtok å sende et [brev til miljøvernministeren](#) med krav om en restriktiv, enhetlig og stabil nasjonal motorferdselspolitikk – ikke en ulik, skiftende og i overveiende grad liberal kommunal politikk. Det statlige miljøvernapparat må gis en sterkere, og ikke svakere, styring med motorferdselen i våre utmarksområder, mente landsmøtet.

Bedre arealforvaltning

Her har sentralledet spesielt arbeidet med hyttebygging både i strandsonen og mot [fjellet](#), vindkraft og naturmangfoldloven. Det er skrevet en rekke [debattinnlegg](#), [også lokalt](#), vi har deltatt i flere radio- og [TV-innslag](#) om hyttebygging.

Landsmøtet i 2005 uttrykte i et [brev til miljøvernministeren](#) sterk bekymring over den omfattende hytteutbyggingen som skjer spesielt i fjellstrøka og gjentokk oppfordringen til myndighetene om å ta styringen. Utviklingen byr på en rekke meget alvorlige areal- og miljøpolitiske utfordringer, som arealbeslag, reduksjon av store, sammenhengende naturområder, økt vegbygging og biltransport, andre typer landskapsinngrep, økt ferdsel i sårbare områder og økt energiforbruk.

Av konkrete hyttesaker vi har engasjert oss i, kan nevnes:

- Anmeldelse av inngrep i strandsonen i Kragerø-skjærgården
- Sigdal kommunes planer om hyttebygging og alpinanlegg på Norefjell
- Planer om nedbygging av Batteristranda i Larvik

Det har også vært en meget aktiv og hektisk vindkraftdebatt i perioden.

Landsmøtet i 2005 uttrykte seg positivt til vindkraft, men mente det var nødvendig at det gjennomføres egnethetsanalyser som kan se utbygginger i et nasjonalt helhetsperspektiv.

I 2006 la Miljøverndepartementet fram et forslag til retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg. Norges Naturvernforbund ga i sin høringsuttalelse uttrykk for at det er nødvendig med videre utvikling av fornybare energikjelder, men at man selvsagt må stille samme strenge krav til natur- og miljøhensyn i slike saker som i alle andre utbyggingssaker.

Norges Naturvernforbund konstaterte at de tematiske konfliktvurderingene som er gjennomført tidligere, og de [retningslinjene som var på høring](#), vil være nyttige hjelpemiddel for at omfang og lokalisering av vindkraftanlegg kommer inn på et mer naturvennlig spor.

Til punktet i arbeidsprogrammet om bynasjonalparker, kan nevnes at landsmøtet i 2005 [ba regjeringen ta initiativ til å få etablert en hjemmel for vern](#) av slike parker.

Norges Naturvernforbund vant i november 2006 [en rettssak mot Staten](#) i Ryfylke tingrett om en 2 km lang skogsbilveg.

Mer skogvern

Skogsakene har i all hovedsak blitt håndtert via Norges Naturvernforbunds skogutvalg. Skogutvalget har tatt kontakt med flere kommuner for å få tilgang til innsamlede data fra prosjektet Miljøregistrering i skog. Henvendelse til Løvenskiold er mangelfullt besvart og vil bli fulgt videre opp. Takket være arbeidet til Norges Naturvernforbund og Verdens Naturfond (WWF), er det gjennom [dom i miljøinformasjonsnemnda](#) slått fast at slike data skal leveres til dem som måtte ønske det.

Norges Naturvernforbund ble på nytt invitert til å delta i "Levende Skog" -arbeidet. Saken ble behandlet i vårt landsstyre, der et flertall avviste tilbudet.

Skogutvalget har blitt invitert til samrådsmøter med ledelsen i Mjøsen og Glommen skogeierforeninger. Viktige temaer som ble drøftet var vern av skog, bevaring av nøkkelbiotoper og naturskog, systematisk plukkhogstsystemer (KONTUS-prosjektet), ivaretagelse av 5 % nøkkelbiotoper på forvaltningsnivå og praktisering av Levende Skog-standardene.

Til regjeringsforhandlingene på Soria Moria, leverte skogutvalget et innspill om tap av

biologisk mangfold og ønske om at de faglig sett mest verneverdige områdene prioriteres først. I tillegg ble det levert et innspill til SV om naturvernpolitikk – hvor vi ba om at verneprosessen generelt må sikres og at Trillemarka må vernes spesielt som Norges aller siste villmarksområde.

Utvalget har ellers gitt verdifulle bidrag i form av uttalelser, deltakelse i møter med fylkeslag og medvirkning i debatter i tilknytning til sentralleddets og fylkeslagenes arbeid med en rekke større vernesaker (nasjonalparker og landskapsvernområder) – der skog har vært berørt.

Skogutvalgets innsats det siste året har ellers i stor grad vært konsentrert om vern av Trillemarka-Rollagsfjell i Buskerud. Saken er trukket fram som en av de vanskeligste sakene for den rød-grønne regjeringen, da SV krever en kunnskapsbasert forvaltning (noe som tilsier fullt vern) mens Sp krever lokalbasert forvaltning, og vern kun av det skogeierne er villige til å gi avkall på. Det har vært utført et betydelig informasjonsarbeid, skrevet utallige leserinnlegg og gjennomført en hektisk møtevirksomhet i saken.

Skogutvalget har gitt ut [rapporten "Unike skoger"](#), en oversikt over og verneforslag for de mest verneverdige skogområdene vi har igjen. Rapporten er sendt Miljøverndepartementet (MD) og DN, samt hele forvaltningsapparatet og skogeiersamvirket i de aktuelle områdene.

Styrk rovdyrvernet

Det har i perioden vært en markant arbeidsøkning på dette området. Det nye forvaltningsregimet for rovviltforvaltning krever betydelig mer innsats fra Naturvernforbundets side enn tidligere. Den politiske situasjonen i nemnder og regjering har ikke blåst i vår retning. Det er blitt atskillig mer krevende, men langt fra mindre nødvendig å arbeide for en bærekraftig og forsvarlig rovviltforvaltning. Fellingsvedtak og fellingskvoter blir gitt hele året, og det blir gitt begrunnelser og vilkår som vi er svært uenig i. Det er i perioden blitt atskillig vanskeligere å få gehør for vern av rovvilt hos besluttsende myndigheter. At den nye erstatningsordningen for tap av beitedyr ble lagt på is av den sittende regjeringen, var et kraftig tilbakeslag for rovviltforvaltningen.

Norges Naturvernforbund sentralt og berørte fylkeslag har i perioden lagt ned betydelig arbeid i klager på skadefellingsvedtak, klager på vedtatte fellingskvoter, høringsuttalelser og innspill til forvaltningsplaner, samt utstrakt informasjonsarbeid.

Forbundet har i perioden spesielt reagert på at de 8 regionnemndene i sine forvaltningsplaner har gitt de enkelte rovviltartene svært snevert livsrom. Utenfor det tildelte området har nemndene vært svært raske med å rope på felling, gjerne ved hjelp av SNO. Bruk av snøskuter og helikopter for å ta ut jerv og ulv er blitt mer vanlig. Det samme gjelder kravet om hiuttak av jerv - selv i verneområder.

Det er blitt gitt til dels altfor store fellingskvoter på gaupe, spesielt i region 6. Enslige ulver utenfor sitt snevre yngleområde, er nærmest fritt vilt. Vedtak om felling er fattet i Aust-Agder, Hedmark, Nord-Trøndelag og Finnmark.

Norges Naturvernforbund mener miljøvernministeren har sviktet rovdirene og har tatt opp dette i et møte med departementet.

Norges Naturvernforbund har et aktivt rovviltutvalg. Utvalget har bidratt til oppdatering av Naturvernforbundets nettsider om rovvilt, Rovdyrbiblioteket. Utvalget har videre bidratt kontinuerlig i rovdyrvernarbeidet i forbundet. Utvalget arrangerte et åpent seminar på Hamar i 2006. Det samlet over 70 deltakere, og tilbakemeldingen var god. Utvalget ønsker i 2007 å følge opp erfaringene fra 2006 med to åpne seminarer med tema sauenæring og reindrift. Det er spesielt behov for informasjon om forebyggende

tiltak i beitenæringene. Utvalget har kommet langt i arbeidet med en brosjyre om rovviltartenes biologi og deres spor tegn. Den vil bli ferdig i løpet av 2007.

I november 2006 avsa Oslo tingrett dom i den såkalte ulverettssaken. Saken gjaldt den rettslige prøvinga av Miljøverndepartementets vedtak av 21. januar 2005 om å felle 5 ulver i Hedmark fylke. To av saksøkerne, Norges Naturvernforbund og WWF, påklaget ikke dommen. Det gjorde imidlertid tredje saksøker, Foreningen Våre Rovdyr, og saken kommer opp i lagmannsretten i 2008.

2. Reduser klimagassutslippene, sats fornybart

Satsingsområdet er inndelt i to delområder:
Reduser utslippene av klimagasser
Spar energi og sats fornybart

Reduser utslippene av klimagasser

Norges Naturvernforbund innledet 2007 med å utfordre de politiske partiene til å inngå et bredt forlik om klimapolitikken. Forslaget fikk varm mottakelse både i mediene og blant politikerne. Alle partier unntatt Fremskrittspartiet har gitt forslaget sin støtte.

Våren 2007 fulgte Norges Naturvernforbund opp FNs klimapanel, IPCCs klimarapport. Forbundet har også produsert en rapport som sammenlikner Norges og Sveriges innsatsen for å redusere klimagassutslippene. Naturvernforbundet ga innspill til sektorvise klimahandlingsplaner, både i åpen høring i november og gjennom skriftlige bidrag i desember 2006.

Det ble også utarbeidet en høringsuttalelse til Lavutslippsutvalgets rapport i februar 2007. Anders Haug Larsen har vært engasjert som prosjektleder fra august 2006, og høsten 2006 ble [nettsiden Klimakutt.no](http://nettsiden.klimakutt.no) lansert. I tillegg har Naturvernforbundet sammen med Miljøstiftelsen Miljømerking arbeidet for å få MD til å lage klimakampanje, blant annet gjennom skriving av rapport og innsamling av erfaringer fra klimakampanjer i andre land. Dette arbeidet har vært vellykket. En representant deltok på klimastrategimøte i vårt internasjonale nettverk Friends of the Earth våren 2006. Vi sendte også en representant på årsmøtet i CAN, Climate Action Network, i mars 2007.

Norges Naturvernforbund deltok aktivt i klimaforhandlinger høsten 2005 og 2006 og kom med innspill til disse. Naturvernforbundet har også deltatt aktivt i kvotedebatten og engasjert oss i prosessen med å få slutt på utdeling av gratis kvoter. På nettsidene våre er det bygd opp en [ny temaside "Kamp for klimaet"](#) under området Energi og klima.

Vindkraft og småkraftverk

I 2006 gav Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) i Rogaland, Naturvernforbundet i Rogaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund - Rogaland Fylkeslag og Stavanger Turistforening ut en rapport om små kraftverk: "Små kraftverk- små inngrep? Hjelp til vurdering av planlagte mini-, mikro- og småkraftprosjekt". Naturvernforbundet har i perioden engasjert seg aktivt for å fremme fylkesvise planer for vindkraftverk og småkraftverk. Fylkeslagene i Rogaland og Møre og Romsdal har jobbet spesielt aktivt på dette området. Naturvernforbundet har fått midler fra ForUm for Utvikling og Miljø i 2007 til å lage en sammendragsrapport om mulighetene for offshore vindkraft.

Gass / gasskraftverk

Naturvernforbundet har arbeidet aktivt for at gasskraftverkene på Kårstø og Mognstad bygges med CO₂-håndtering fra dag én. I perioden søkte Skogn om å få utsatt tillatelse til gasskraftverk på Skogn. Det var vi i mot, og vi ba om en ny konsesjon og utslippstillatelse.

Norges Naturvernforbund krevde i januar 2006 at miljøvernministeren måtte gripe inn og stanse mobile gasskraftverk. Olje- og energiminister, Odd Roger Enoksen ble utfordret til å utrede miljøvennlige alternativer til mobile gasskraftverk. Naturvernforbundet skrev høring da Statoil søkte om å øke utslipp fra fakling. Vi la fram krav om at gasskraftverket på Snøhvit må renses for å kompensere for dette i desember 2006.

Norges Naturvernforbund arbeidet i perioden for at det skulle innføres en CO₂-avgift på bruk av gass i Norge. Dette ble kronet med seier, og avgift innføres 1. juli 2007.

Petroleumssektoren

Norges Naturvernforbund leverte innspill og advarte mot oljeboring utenfor Nordkapp i områder med Nord-Europas største sjøfuglkoloni. I august 2005 ba en samlet nordisk miljøbevegelse norske myndigheter om å opprette petroleumsfrie områder i Lofoten og Barentshavet. I våre ønsker til et nasjonalt klimaforlik samt innspill til sektorvise klimahandlingsplaner, pekte Norges Naturvernforbund på nødvendigheten av å redusere utvinningshastigheten.

Spar energi, sats fornybart

I 2005 ga Norges Naturvernforbund ut en brosjyre om energifrigjøring, "Energifrigjøring: Hvordan bli kvitt strømvhengigheten – Et hefte om boligoppvarming". Heftet, som ble lansert på landsmøtet i 2005 og siden har vært i flittig bruk, gir råd om hvordan den ensidige avhengigheten av strøm til oppvarming kan reduseres.

I oktober 2006 arrangerte Naturvernforbundet i Trøndelag et energiseminar i Trondheim om blant annet energisparing. Naturvernforbundet har i perioden drevet lobbyvirksomhet for økt støtte til husholdninger som installerer pelletskamin eller varmepumpe. Norges Naturvernforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag og Norges Skogeierforbund sendte i den forbindelse et brev tidlig i 2006 til Regjeringen med oppfordring om å etablere en støtteordning til husholdninger. Vi noterte en delseier da en støtteordning kom på plass i 2006 gjennom ENOVA.

Naturvernforbundet sentralt og fylkeslaget i Sør-Trøndelag har arbeidet aktiv med å vise at sparing gjør mobile gasskraftverk unødvendige. Naturvernforbundet har også krevd gransking av energisituasjonen i Midt-Norge i august 2006. Norges Naturvernforbund fikk også en seier etter å ha deltatt svært aktivt i innføringen av nye energikrav i byggforskriftene som trådte i kraft 1. februar 2007. Videre arbeider Naturvernforbundet sentralt med et prosjekt knyttet opp mot energifrigjøring i byggsektoren. Vårt postulat er våren 2007 at "Norges største kraftverk ligger i energifrigjøringspotensialet i byggsektoren".

Biodrivstoff

Naturvernforbundet har i perioden uttrykt et ønske om at Norge øker bruken av biodrivstoff i samferdselssektoren. Samtidig har Naturvernforbundet i samarbeid med Regnskogsfondet, Natur og Ungdom (NU) og Zero oppfordret regjeringen til å sette føringer på importert biodrivstoff, til å sikre at det biodrivstoffet som brukes i Norge har en ønsket miljøgevinst.

Annet

I februar 2007 gav Naturvernforbundet ut en rapport: ["Hvordan kan norske bistandsorganisasjoner bidra til å fremme bærekraftige energiløsninger? En undersøkelse av bistandsorganisasjonenes erfaringer og strategier for energiløsninger i sine bistandsprosjekter."](#) Rapporten er skrevet av Internasjonal prosjektavdeling.

3. Rent hav – rikt hav

Barentshavskontoret

Norges Naturvernforbunds Barentshavskontor arbeider for en forsvarlig fiskeriforvaltning til beste for havmiljø og kystfolk. Gjennom internasjonale avtaler er vi forpliktet til å forvalte disse ressursene forsvarlig.

I perioden har arbeidet med norske forhold vært nedprioritert til fordel for arbeidet med Kystaksjonen (se under).

Våren 2007 har Barentshavskontoret oppdatert sin "Hvitebok om norske fiskerier" og brukt denne som et viktig bidrag i debatten om regjeringens forslag om å innføre strukturkvoter for fiskeflåten under 15 meter. En slik ordning vil føre til konsentrasjon av kvoterettigheter og store problemer for mange fiskerisamfunn som er basert på denne flåtegruppen. Norges Naturvernforbunds viser i sitt [bakgrunnsnotat om Strukturkvoter i flåten under 15 meter](#) at denne flåtegruppe er den klart mest energieffektive delen av norsk fiskerinæring.

Kystaksjonen

Barentshavskontoret tok initiativ til Kystaksjonen som startet i januar 2005 som et samarbeid mellom Norges Naturvernforbund og Utviklingsfondet. Målet var å samle inn penger å hjelpe fiskere og fiskerisamfunn på Sri Lanka som ble rammet av tsunamikatastrofen. Gunnar Album fra Barentshavskontoret, med sin lange erfaring fra Naturvernforbundets fiskeriprosjekter og internasjonale samarbeid med kystfiskerorganisasjoner, fikk oppgaven som prosjektleder for gjennomføringen av aktivitetene på Sri Lanka. Utviklingsfondet var ansvarlig for administrasjon og rapportering til bidragsyttere.

[Kystaksjonen for tsunamiofrene](#) er, som nevnt, et samarbeidsprosjekt mellom Norges Naturvernforbund og Utviklingsfondet. Aksjonen kom raskt i gang med arbeidet. I tillegg til innsamlede midler har det kommet betydelige bidrag fra norske myndigheter, Røde Kors og andre.

Kystaksjonen for tsunamiofrene ble [en suksess](#)! Det er utført flere båtreparasjoner enn vi hadde som mål, og alt skjedde innenfor fastsatt budsjett og tidsfrist. Kystaksjonen har vært den desidert største aktøren på båtreparasjoner på Sri Lanka. Arbeidet er nå i ferd med å avsluttes. Det lages en sluttrapport for aksjonen som blant annet dokumenterer antall fartøyer og motorer som er reparert og garn som er delt ut.

Kystaksjonen har fått [Fiskeridepartementets Fyrtårnpris for 2006](#). Begrunnelsen for at ildsjelene bak aksjonen fikk denne prisen, var at målene ble overoppfylt, det ble utført flere båtreparasjoner enn planlagt og alt skjedde innenfor fastsatt budsjett og tidsfrist.

Marint kontor

Norges Naturvernforbund etablerte [Marint kontor](#) i Bergen høsten 2005. Kontoret har

som hovedoppgave å være faglig rådgiver for Naturvernforbundets sekretariat, fylkeslag og lokallag innenfor spørsmål relatert til marint miljø. Et rent og rikt hav er en forutsetning for at Norge også i framtiden kan nyte godt av havets unike ressurser.

I 2006 var det én fulltidsstilling knyttet til Marint kontor, prosjektleder Alf Ring Pettersen. Bernt Rydland Olsen overtok som ny prosjektleder i 2007. I tillegg har Marint kontor knyttet til seg en gruppe på ti mastergradstudenter som jobber på frivillig basis med marine miljøproblemstillinger.

Marint kontor har i 2006 arbeidet med en rekke saker relatert til marint miljø, slik som petroleumsvirksomhet, fiskeri, kystsoneforvaltning, skipsfart, vannrammedirektivet, miljøgifter, oppdrett og marint biologisk mangfold. Kontorets oppgave er å se konsekvensene på det marine miljø fra de samlede påvirkninger og komme med løsningsorienterte forslag for å få reduserte konsekvensene på naturen.

De mest aktuelle saker Naturvernforbundet har engasjert seg i det siste året er:

- * Forvaltningsplanen Barentshavet
- * [Oljeomlasting i kystområdene](#)
- * [Seismikk](#)
- * [Kongekrabbe](#)
- * [Kysttorsk](#)
- * [Torskeoppdrett](#)
- * [Hummer](#)
- * [Heving av kvikksølvholdig u-båt ved Fedje](#) (Se også kapittel 4.)

Driften av marint kontor finansieres gjennom en [samarbeidsavtale med Statoil](#). Avtalen ble undertegnet 12. januar 2006 med pressen til stede. Under det påfølgende møtet ble det i hovedsak diskutert hvordan partene forholder seg til samarbeidet. Det ble avtalt å holde minst 2 kontaktmøter per år i tillegg til at Marint kontor oversender en kort årsrapport etter hvert fullført år gjennom samarbeidsperioden

4 Miljøgifter og avfallsbehandling

Satsingsområdet er inndelt i tre delområder:

Utfas bruken av miljøgifter
Sørg for forsvarlig sedimentopprydding
Bedre avfallshåndtering

Utfas bruken av miljøgifter

Målsetningen om å "bruke miljøgiftkampanjen "Motgift" til å sette fokus på miljøgifter som finnes i norsk natur" og "fase ut bruken av miljøgifter i Norge" er fulgt opp på en rekke måter.

Samtlige tretten punkter med krav (se heftet "Farlige forbindelser", side 19, kapitelet "Ny politikk mot nye gifter") er fulgt opp. Dette har vært gjort gjennom en rekke innspill, høringer og møter.

Andre viktige elementer i miljøgiftkampanjen "Motgift" har i perioden vært utvikling og oppdatering av [en egen temaside](#) på www.naturvern.no. og produksjon av et bildeforedrag. Begge er i tilgjengeliggjort som en ressurs både for lokale lag og informasjonssøkende generelt.

Den første av flere miljøgiftseire kom i august 2005 da SFT opprettholdt forslaget om [forbud](#) mot den bromerte flammehemmeren deka-BDE, slik Norges Naturvernforbund krevde i [november 2003](#) og [juni 2004](#).

Som en spissing og ytterligere synliggjøring av kampanjen, fikk Norges Naturvernforbund gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport om fluormiljøgifter (PFOS) i allværsjakker til barn. Undersøkelsen ble gjort i samarbeid med Svenska Naturskyddsföreningen. Rapporten og resultatene ble også formidlet til Danmarks Naturfredningsforening og fikk internasjonal oppmerksomhet gjennom den europeiske delen av vårt internasjonale nettverk, Friends of the Earth Europe. Pressemelding om saken [på engelsk](#) ble distribuert over FoEEs mailingliste.

Her hjemme ble det i slutten av 2005 og begynnelsen av 2006 gjort omfattende mediearbeid og lokallagsmobilisering. Resultatet var godt av flere grunner. For det første etablert vi kontakt med de toneangivende produsentene av allværsklær på det norske markedet og kunne påvirke dem direkte. For det andre fikk vi en rekke medieoppslag og positiv omtale for å ha satt søkelyset på et for mange inntil da ukjent miljøgiftproblem. For det tredje fikk vi en strøm av henvendelser fra et kunnskapssøkende publikum. Vi hadde naturligvis forhåndsprodusert [en innholdsrik temaside](#) på [www.naturvern.no](#) om fluormiljøgifter i allværsklær, men interessen var så stor at vi for å møte behovet i tillegg utarbeidet en egen side med "Vanlige spørsmål om miljøgifter i allværsklær" (se <http://www.naturvern.no/cgi-bin/naturvern/imaker?id=75337>). For det fjerde har rapporten stimulert til bruk av miljøinformasjonsloven.

I april kunne Norges Naturvernforbund feire en svært viktig seier: Miljøvernministeren gjorde kjent at [fluormiljøgifter blir forbudt](#) i tekstiler fra 1. juli 2007.

Arbeidsprogrammets målsetning om å *"styrke overvåkingen av og forskningen på miljøgifter og deres eventuelle effekter på fisk og andre arter i marine økosystemer"* ble fulgt opp gjennom innspill til Norsk Forskningsråd om tema for framtidig miljøforskning.

Målsetningen om å *"sikre en forsvarlig gjennomføring av fylkesvise tiltaksplaner for sedimentopprydning"* ble fulgt opp gjennom samarbeid med (NU) om kontakt med SFT og lokal oppfølging av fylkesvise tiltaksplaner.

Målsetningen om å *"få økonomiske rammer som gjør det mulig å få en forsvarlig opprydning innen kort tid"* er fulgt opp gjennom innspill til statsbudsjettet for 2006 og 2007.

Samtlige målsetninger på miljøgiftområdet er også dekket gjennom et annet, substansielt arbeid. På forespørsel fra Miljøverndepartementet leverte Norges Naturvernforbund våren 2007 et omfattende innspill ["Ja til samarbeid for giftfritt miljø"](#) til forarbeidet med Stortingsmeldingen "Sammen for et giftfritt miljø – forutsetninger for en tryggere fremtid". Dette ble gjort i samarbeid med NU og WWF.

I Stortingsmeldingen ble flere våre forslag tatt til følge og en viktig del av målsettingen med "Motgift"-kampanjen dermed innfridd. Dette er en etappeseier. Selve Stortingsbehandlingen av meldingen gjenstår.

Høsten 2005 avslørte Norges Naturvernforbund at oljeplattformene i Nordsjøen brukte et brannslukkingsskum som inneholdt den nylig oppdagede fluormiljøgiften PFOS, og at [skummet gikk rett i sjøen](#) under øvelser. Sterk medieoppmerksomhet og tett oppfølging av selskapene ga [en stor miljøseier](#). Alle de viktigste danske og norske oljeselskapene bestemte seg i løpet av få måneder for å [fase ut bruken](#), levere alt gammelt skum som farlig avfall og undersøke PFOS-nivåene rundt plattformene og i sjøfugl.

Også i denne saken produserte vi et [utspill på engelsk](#) som fikk internasjonal

oppmerksomhet.

Seieren i ble fullkommen i april 2007, da miljøvernministeren kunngjorde at bruk av [PFOS-holdig brannskum ble forbudt](#) med øyeblikkelig virkning. Det som fortsatt fantes av stoffet på oljeinstallasjonene, skulle samles inn for forsvarlig destruksjon.

Naturvernforbundet har også fulgt opp følgende miljøgiftsaker og "eid" disse i mediene i perioden:

- [Heving](#) av [kvikksølvutbåten](#) ved Fedje
- Nye funn av [hvitt fosfor](#) fra lysgranater i Forsvarets skytefelt
- Oljefondets [uetiske investering](#) i miljøgiftprodusenter
- [Miljøgifter](#) i [sjømat](#)
- [REACH](#)
- Miljøgifter i [barnehagejord](#)

Sørg for forsvarlig sedimentopprydding

Norges Naturvernforbund har vært representert i nasjonalt råd for sedimentsaker. Der har vi vært aktive i arbeidet med å sette gode miljømål i alle de fylkesvise tiltaksplanene. Vi har også bidratt med å påpeke kunnskapshull som det bør forskes nærmere på.

Naturvernforbundet har gjennom dette arbeidet og ellers vært involvert i en rekke sedimentoppryddingssaker, bl. a. Dramstadbukta/Fredrikstad og Oslo Havn (Malmøykalven), i samarbeid med både våre lokallag og NU.

Det er nedlagt et betydelig arbeid i å følge utviklingen i sedimentoppryddingen i Oslo havn. Erfaringene herfra blir viktig for miljøgiftopprydding andre steder i landet. Vi har publisert en egen [temaside "Opprydding i Oslo havn"](#).

Målsetningen om å "*sikre at produsentene av miljøgifter må være med å betale for oppryddingen*" er fulgt opp gjennom utspill angående finansiering av opprydding i Grenland.

Bedre avfallshåndtering

Målsetningen om å "*sikre at forbrenning ikke går på bekostning av resirkulering (avfallshierarkiet)*", er fulgt opp gjennom en rekke aktiviteter. (Se også egne punkt nedenfor om høringsuttalelser, deltagelse på seminarer, konferanser og studieturer, møter, brev, foredrag og innlegg, medie- og informasjonsarbeid og arrangementer).

I likhet med forrige landsmøteperiode har trykket fra kommersielle interesser for utbygging av forbrenningskapasitet vært mindre enn tidligere, men likevel har det stadig vært eksempler på at kommuner av ulike grunner lokkes bort fra det vedtatte avfallshierarkiet. Dette var blant temaene Norges Naturvernforbund tok opp i [et omfattende innspill](#) til miljøvernminister Bjørnøy om det nye statsforetaket for avfallsforebygging og gjenvinning i begynnelsen av 2006. Innspillet inneholdt også en påpekning av emballasjeprodusentenes forpliktelse til å unngå unødvendig emballering (såkalt emballasjeoptimering), Dette var samtidig en oppfølging av målsetningen om å "*få en reduksjon av emballasjemengden til dagligvareprodukter*". I 2007 fikk sekretariatet støtte fra NorgesGruppen for å jobbe videre for etableringen av statsforetaket og fikk dermed anledning til å møte motargumentasjon som var kommet i løpet av året i et nytt innspill til Miljøverndepartementet.

Norges Naturvernforbundet har fortsatt å være en medspiller for "Hold Norge rent"-kampanjen og spredd informasjon om kampanjen til medlemmer og andre via våre nettsider og nyhetsbrev.

Det er i perioden produsert en rekke høringsuttalelser og innspill til plan- eller lovprosesser, blant annet om SFTs strategi for kvikksølv, forbud mot deka-BDE (omtalt foran), ny kosmetikklov, ny markedsføringslov, rehabiliteringsplan for Langøya, søknader om markedsføring og salg av GMO, sedimentdeponering ved Malmøykalven (omtalt foran) og biogassanlegg på Ravlo i Nord-Trøndelag.

Sekretariatet har i perioden bidratt med foredrag om tekstilavfall (Fretex), nanoteknologi (Polytekniskforening), våtorganisk avfall (ORIO-dagen) og avfallspolitikk (Avfall Innlandet). Dessuten deltok lederen på lanseringen av et "miljønummer" av Donald Duck, i regi av LOOP og Avfall Norge. Sekretariatet har deltatt/medvirket på flere relevante seminarer, arrangementer og møter, blant andre SFT-seminar for forslag om forbud mot miljøgifter i forbruksprodukter, "miljømerkede" bananer, tekstilavfall og EUs nye kjemikalier regelverk REACH.

Det er sendt en rekke brev om ulike tema, blant annet til mottakere som Barne- og familiedepartementet om forestående revisjon av markedsføringsloven, regjeringen om miljøgifter i barnehager og i IKT-utstyr i skolene, miljøvernministeren om statsforetak for avfall (omtalt foran), SFT, Arbeidstilsynet og Mattilsynet om helse- og miljøeffekter av teflon og ENOVA om energigevinster ved resirkulering.

I tillegg til de nye temaside under "Miljøgifter og forurensning" på Norges Naturvernforbunds nettsider som er nevnt ovenfor, er disse sidene produsert, lansert og oppdatert på området "Avfall og forbruk": "[Miljøgifter i produkter](#)", "[Tips for mindre miljøskadelig bruk og kast](#)", og "[Nanoteknologi og miljø](#)".

Rapport 1/2006 om håndtering av plastavfall: "[Hva gjør vi med plasten?](#)" ble i perioden ferdigstilt, publisert og distribuert.

5. Sats kollektivt, ikke på bil og fly

Naturvernforbundet skal i perioden arbeide for å:

Stanse utbygging av firefeltsveger og andre natur- og miljøskadelige veiprojekt.
Få en satsing på utbygging av dobbeltspor til jernbane i områder med stor trafikk.
Redusere flytrafikken gjennom økte avgifter på klimagassutslipp.

Øke satsingen på jernbanen som et alternativ for reiser mellom byene i Sør-Norge og til/fra våre nabolands hovedsteder.

Arbeide for å bedre kollektivtilbudet også utenfor de store byene.

Bruke vegprising/bomringer til å dempe bilbruken, og bruke midlene fra vegprising/bomringer til kollektivtrafikk, ikke vegbygging.

Redusere luftforurensningen og støyen i de større byene.

Få en bedre tilrettelegging for syklende og gående, spesielt i områder med høy trafikk, og gi barna skolevegen tilbake.

Hva har vi gjort og oppnådd?

Mye av samferdselsarbeidet er kanalisert gjennom [jobbing med Nasjonal transportplan](#) (NTP), denne gangen for perioden 2010–2019. Norges Naturvernforbund har skrevet rapporten [Transportstrategi for miljø og næringsliv](#) på oppdrag for transportetatene og ellers deltatt i referansegruppa for NTP og avgitt høringsuttalelser til transportetatenes stamnettutredninger. I sistnevnte uttalelser la vi stor vekt på det problematiske i at

Statens vegvesen og Avinor i sine planer forutsetter en fortsatt betydelig trafikkvekst.
Litt mer om de enkelte kuldepunktene:

Stanse utbygging av firefeltsveger og andre natur- og miljøskadelige vegprosjekt

Vegnormalene har vært på høring med etterfølgende bearbeiding. Norges Naturvernforbund ser på vegnormalene som et viktig redskap for å påvirke hvordan og i hvilket omfang vegene bygges ut siden disse inneholder krav til ulike vegtyper (bl.a. firefeltsveger) ved ulike trafikkmengder. Vi har [avgitt høringsuttalelser, skrevet brev, hatt møte](#) med Statens vegvesen og politisk ledelse i Samferdselsdepartementet og forsøkt å få andre instanser til å engasjere seg i saken.

Av konkrete enkeltprosjekt som sentralleddet har engasjert seg i, vil vi spesielt nevne, [E 6 fra Gardermoen](#) mot Hamar og Lillehammer, [ny riksveg 4 på Hadeland](#) samt Jondalstunnelen i Hordaland. Sterk innsats fra Naturvernforbundet Hordaland og lokallaget i Kvinnherad har resultert i at [Miljøverndepartementet innkalte reguleringsplanen for Jondalstunnelen](#). Miljøverndepartementets konklusjon er ikke klar når dette skrives.

Få en satsing på utbygging av dobbeltspor til jernbane i områder med stor trafikk

Norges Naturvernforbund har gitt uttrykk for sitt syn i forbindelse med regjeringsforhandlingene og til regjeringens og Stortingets budsjettarbeid: [Statsbudsjettet må prioritere kollektivtransporten](#) og [Miljøverndepartementet er budsjettets taper](#).

Den tett trafikkerte strekningen strekningen Oslo–Ski er prioritert høyt i våre innspill. Naturvernforbundet har også bidratt med faglige innspill både gjennom høringsuttalelse til Jernbaneverkets stamnettutredning og som såkalt miljøopponent i det tidligere arbeidet med kvalitetssikring (KS1) av utbyggingsprosjektet Eidsvoll–Hamar, der Naturvernforbundet har tatt til ordet for at [traseen må legges vekk fra Mjøsas strandsone](#) og sårbare deler av Vorma. Det vil frigjøre store strandarealer i forhold til dagens situasjon, i tillegg til at det åpner for et dobbeltspor som tillater høyere hastigheter, noe som må ses i sammenheng med myndighetenes arbeid med å utrede [høyhastighetsbaner](#) i Norge.

Redusere flytrafikken gjennom økte avgifter på klimagassutslipp

Norges Naturvernforbund har gitt innspill til regjeringsforhandlinger og arbeidet med statsbudsjettet at avgiftene for flydrivstoff må økes. For utenrikstrafikken må det finnes andre avgiftsløsninger siden det i dag ikke er tillatt å avgiftsbelegge drivstoff til bruk i internasjonal flytrafikk. Vi har også fulgt arbeidet med [internasjonale solidaritetsavgifter på flytrafikk](#) m.m. og vært i møte med politisk ledelse i Finansdepartementet om saken sammen med andre ForUM-representanter.

Norges Naturvernforbund deltar for øvrig i et prosjekt i regi av Avinor for å se på muligheter for å gjøre luftfarten mindre miljøskadelig.

Øke satsingen på jernbanen som et alternativ for reiser mellom byene i Sør-Norge og til/fra våre nabolands hovedsteder

Norges Naturvernforbund har i innspill til regjeringen bedt om at det igjen må bli et daglig persontogtilbud mellom Oslo og Stockholm, noe som kom i trafikk i januar 2007. Vi har ellers kommet med innspill til Jernbaneverkets arbeid med å utrede [mulighetene for høyhastighetsjernbaner](#) i Norge, som skal avsluttes høsten 2007 før det eventuelt gjøres grundigere utredninger. Arbeide for å bedre kollektivtilbudet også utenfor de store byene

Norges Naturvernforbund deltar i Kollektivkampanjen, som er et samarbeid mellom miljøbevegelsen og arbeidsgiver- og fagorganisasjonene i kollektivbransjen. [Kollektivkampanjen jobber for å styrke kollektivtransporten](#), samtidig som den sier nei til store vegprosjekt som bidrar til mer trafikk.

Bruke vegprising/bomringer til å dempe bilbruken, og bruke midlene fra vegprising/bomringer til kollektivtrafikk, ikke vegbygging
Norges Naturvernforbund har deltatt i debatten om Oslopakke 3: [På sporet av noe bra](#) og [Har ikke forstått Alvoret](#).

Siden vegprising må vedtas lokalt, er Naturvernforbundet avhengig av lokal innsats for å påvirke de rette innstansene til å vedta vegprising som demper trafikken og gir mer penger som kan gå til å styrke kollektivtransporten. Vi har ellers uttalt oss til eventuell norsk implementering av eurovignetdirektivet, som regulerer EU-medlemsstatenes muligheter til å legge bruksavgifter på tungtrafikk på hovedvegnettet.

Redusere luftforurensningen og støyen i de større byene
Norges Naturvernforbund presser på for grep som gir mer miljøriktig transport, både gjennom NTP-innspill og innspill til statsbudsjett, til sektorvise klimahandlingsplaner og [Lavutslippsutvalgets rapport](#), foruten medieutspill. Et krav har vært skattlegging av arbeidsgiverbetalte parkeringsplasser. Vi har i brev form og som medieutspill sagt at vi vil vurdere å politianmelde Oslo komme for brudd på forurensningsforskriften. Norges Naturvernforbund har en intensjonsavtale med Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL) om samarbeid. I 2006 sto vi og flere andre organisasjoner sammen om å sette søkelyset på tomgangskjøring, bl.a. med brev til kommuner og politidistrikt.

Få en bedre tilrettelegging for syklende og gående, spesielt i områder med høy trafikk, og gi barna skolevegen tilbake

Mye av dette arbeidet må også gjøres lokalt. Sentralleddets bidrag har vært å fremme gåendes og syklisters behov i Statens vegvesens arbeid med å revidere vegnormalene samt å fremme krav om lavere fartsgrenser. I NTP-sammenheng er vi i dialog med Trygg Trafikk og Syklistenes Landsforening om flere miljø- og trafikkrelaterte spørsmål, bl.a. bedre forhold for [gående og syklister](#).

Norges Naturvernforbundet har medvirket i en arbeidsgruppe i ForUM for Utvikling og Miljø og utarbeidet rapporten "[Bærekraftig transport av mat – miljømessige og sosiale konsekvenser av langreist mat](#)".

6. Sats på organisasjonen

Informasjonsarbeidet

Informasjon og opinionsbygging er definert som en kjernevirksomhet ut fra erkjennelsen av at Norges Naturvernforbund har sterk påvirkningsmakt, men ingen beslutningsmakt.

Det har i hele perioden vært sendt ut fra to til fem pressemeldinger i uka og publisert minst en nyhetssak på nettsidene daglig. I tillegg er den direkte mediekontakten styrket. Både Norges Naturvernforbund sentralt og fylkeslagene leverer egenproduserte, viktige og dagsordenssettende saker. Flere av våre saker og tips har ført til førstesideoppslag.

Vi legger vekt på høy tilgjengelighet for mediehenndelser og har i lange perioder holdt nærmest døgkontinuerlig beredskap for å svare og kommentere. Det er et mål at dette ikke skal gå ut over kvalitet og etterrettelighet i det vi leverer. Denne innsatsen høster vi dobbelt av. For det første mottar vi stadig flere henvendelser. For det andre refereres

Naturvernforbundet stadig mer i stadig flere medier.

Det må framheves spesielt hvordan Norges Naturvernforbunds nærvær og deltakelse i nyhets- og debattprogrammene i de riksdekkende etermediene har skutt i været i perioden. En viktig forklaring er at våre saker holder faglig høy kvalitet og at våre meninger seriøse og etterrettelige. En annen vesentlig årsak er leders tilgjengelighet.

Det er en åpenbar synergi mellom alle elementene som er nevnt ovenfor. De bidrar til en positiv synlighetsspiral. Her hører det også med at nye besøksrekorder stadig noteres for Norges Naturvernforbunds nettsider www.naturvern.no. I begynnelsen av perioden vurderte vi 35 000 unike brukere som et bra resultat. For mars måned 2007 passerer vi utrolige 90 000 unike brukere.

Ny temaside "Naturvernforbundet i mediene" ble opprettet i september 2006 for å medlemmer, tillitsvalgte og de andre brukerne en daglig oversikt over Naturvernforbundets opptreden/omtale i mediene. Nettsiden ble imidlertid avviklet i februar 2007. Årsaken er utelukkende av det gledelige slaget: Vår synlighet ble så høy at den daglige nedlastingen av lenker begynte å ta uforsvarlig mye tid og gikk på bekostning av viktige oppgaver. Til erstatning har vi lagt ut [oppskriften på en søketjeneste](#). Dermed kan alle som ønsker å se hvor mye og i hvilke medier Naturvernforbundet og våre saker er omtalt, selv på en enkel måte kan finne det ut.

Norges Naturvernforbund har også i denne perioden mottatt og besvart en betydelig mengde henvendelser fra skoleelever, studenter og publikum generelt. Dette krever tid, og vi kan trygt si at oppgaven ville vært umulig å håndtere med nåværende bemanning hvis vi ikke hadde hatt de over 9 000 sidene med akkumulert kunnskap og informasjon på www.naturvern.no å henvise til.

Det har i perioden vært lagt vekt både på å gjøre www.naturvern.no mer brukervennlig og videreutvikle nettsidene. Det er produsert 15 nye lokallagssider. Stadig flere av disse har fått nok innhold til å kunne aktiveres og fylle en meningsfylt informasjonsfunksjon. Tilbud om opplæring i webpublisering er gitt til fylkeslaga i perioden i henhold til arbeidsprogrammet, og opplæring er gjennomført for flere lag. Tilbudet er gjentatt overfor lag som ikke har benyttet seg av det. Også lokallag har fått opplæring. Det har også blitt sendt ut informasjonsbrev på e-post til alle webansvarlige med temaer som for eksempel informasjon om rettigheter ved bruk av bilder, artikler og tips om hvordan man kan få opp besøkstallet på nettsiden.

I perioden er vi kommet godt i gang med å bygge opp et bildearkiv. Målet er å kunne dekke behovet for illustrasjoner på www.naturvern.no, inkludert undernetsteder, og i rapporter og annet materiell vi produserer. Bildearkivet er også tilgjengelig for de fylkes- og lokallaga som ikke har valgt å ha et eget bildearkiv i webløsningen. Bilder kan også sendes ut på e-post/CD på forespørsel.

Norges Naturvernforbund har medvirket i utviklingen av et nytt, forbedret og mer brukervennlig publiseringsprogram fra vår leverandør Imaker. Vår medvirkning gjorde det mulig å få det nye programmet kostnadsfritt. Vi betaler kun for ny, forbedret lay out. Det handler om innsparing av et seksifret beløp, en utgift det hadde vært urealistisk for Naturvernforbundet å ta i perioden.

Annonsesalget på www.naturvern.no er etter det som har skjedd på spilleautomatfronten viktigere enn noen gang. Informasjonsavdelingen har derfor gitt høy prioritet til to oppgaver: a) å utarbeide og publisere annonser for nye kunder og b) oppdatere annonser for eksisterende annonsører. Dette arbeidet har krevd ikke ubetydelig tid.

I 2006 lanserte Norges Naturvernforbund tilbud om gratis elektronisk nyhetsbrev. Dette sendes nå ukentlig til dem som har tegnet abonnement på www.naturvern.no samt til et

utvalg av for oss sentrale politikere og personer i embetsverket.

Organisasjonsarbeidet

Landsmøtet 2005

[Landsmøtet 2005](#) i Porsgrunn var svært vellykket. Lokallag og fylkeslag gjorde en rosverdig innsats, og lokalsamfunnet sluttet bredt opp med dugnadsarbeid, kulturinnslag med mer. En rekke uttalelser ble vedtatt, og aktuelle spørsmål ble avklart gjennom vedtak til Arbeidsprogram. Miljøvernminister Knut Arild Hareide mottok miljøpolitiske utfordringer fra alle fylkeslagene.

Medlemsarbeid

Naturvernforbundets medlemstall har økt noe de siste to årene. Etter en beskjeden økning i 2005 (207), økte medlemstallet i 2006 med 709 medlemmer. Den årlige avgangen på 1151 i 2005 og 1047 i 2006 viser en stor stabilitet, dog litt synkende, men det gledeligste er at økningen er tredoblet. [En større vervekampanje](#) med fine vervepremier og større oppmerksomhet i media har gitt resultater. En ny trend er at flere og flere av våre nye medlemmer melder seg inn via vår nettside www.naturvern.no. Medlemsveksten har dessverre ikke ligget på nivå med ambisjonene. Det er også viktig å være klar over at en del av medlemstilgangen dreier seg om flere personer som deler familiemedlemskap med én felles kontingent, og at utviklingen i antall betalende medlemskap derfor er svakere. Organisasjonen må uansett glede seg over et trendskifte.

Norges Naturvernforbund sentralt har gjennomført flere tiltak for å øke medlemstallet de siste to årene:

- Nytt verve- og innmeldingsmaterieill har blitt utviklet, inkludert brosjyrer, diverse annonsematerieill for trykksaker og nettsider.
- Det jobbes kontinuerlig med rutiner for innmelding, puring og medlemspleie, blant annet gjennom eFaktura og andre betalingsløsninger.
- Norges Naturvernforbund og NU har inngått en avtale og har årlig en kampanje for å få NU-medlemmer som passerer 25 år over som medlemmer i Naturvernforbundet. Denne kampanjen gav oss over 200 nye medlemmer i 2006.

Samtidig har man søkt å bygge opp en kultur for verving i lokallagene. Dette har blitt gjort ved:

- tilrettelegging for enklere håndtering av lokale innmeldinger, blant annet gjennom nettsider og materieill som kan tilpasses lokalt
- å legge til rette for lokal medlemspleie, gjennom trygg og tilgjengelig medlemsoversikt
- å prøve ut metoder for å premiere verving
- opplegg for lokal gjenverving av tidligere medlemmer

Planer om å gjennomføre sesongbaserte vervekampanjer og utvikle nye medlemsfordeler har ikke blitt realisert.

Lokal-, student- og fylkeslag

Fylkes- og lokallagene sikrer Naturvernforbundet synlighet og tilstedeværelse over hele landet. Mange fylkeslag har hatt et solid og godt aktivitetsnivå hele perioden. Naturvernforbundet har omkring 100 aktive fylkes-, lokal- og studentlag. Følgende lag har blitt opprettet i perioden: Moss og omegn, Oslo Vest og Valdres, i tillegg til studentlag i Tromsø og på Ås. Aktiviteten i Naturvernforbundet på Bømlø ble gjenopptatt i perioden.

Enkelte fylkeslag har til tider vært svake, men vi opplever solid innsats fra ildsjeler i alle områder, og ved slutten av perioden var aktiviteten god i nesten alle fylker. Særlig Troms og Hedmark har styrket seg etter noen tunge år. Fylkeslaget i Vestfold er igjen i aktivitet etter å ha vært relativt passivt i forrige landsmøteperiode. Sentralledet har søkt å bistå

fylkeslagene i å styrke arbeidet og finne gode arbeidsformer for framtida. Det har vært gjennomført mange besøk til årsmøter og aktiviteter i lagene, og dette bygger et godt grunnlag for en forent innsats. Fylkessekretærsamlinger, landsstyremøter og fagseminarer har vært viktig for å fremme erfaringsutveksling. Sommeren 2006 arrangerte organisasjonsutvalget en Miljøfestival med godt besøk og svært interessant og mangfoldig program. Treningsleirer/strategikurs har ikke blitt gjennomført i særlig utstrekning.

Mange lokal- og fylkeslag har gjennomslagskraft for sine saker og blir i økende grad regnet som viktige samfunnsaktører. Styrkingen av samarbeidet i FNF og til dels Grønn Hverdag har bidratt til å styrke gjennomslagsevnen på lokalnivå.

Det har blitt arbeidet videre med å sikre økonomien i fylkeslagene. Landsstyret har i senere år innført aktivitetstilskudd og driftstilskudd som kanaliserer mer av Naturvernforbundets penger ut til lagene. Også i vervearbeidet har det vist seg at man får den mest effektive innsatsen ved å målrette den sentrale innsatsen. Dette gir økte inntekter for fylkes- og lokallag. Samtidig er man i gang med å innføre ordninger for øremerking av gaver over AvtaleGiro, noe fylkeslagene kan bruke til å styrke egen økonomi.

En del faglige og politiske oppgaver på nasjonalt plan har blitt gjennomført fra kontorer i byer utenom Oslo, og dette skaper en synergi med fylkeslagenes miljøvernarbeid. Enkelte fylkeslag mottar midler til slike aktiviteter, eller de får hjelp til å finne finansiering.

Sentrale nettverk og utvalg

Naturvernforbundet har flere rådgivende utvalg, tilknyttet generalsekretæren, for å øke forbundets kapasitet på flere fagområder. Aktiviteten er naturlig nok vekslende, men utvalgene bidrar generelt til både å styrke vår kompetanse og øke arbeidskapasiteten. De arbeider med så vel sentrale som regionale/lokale saker.

Generelt organisasjonsarbeid

I tillegg til konkret oppfølging av enkelte lag, arbeides det kontinuerlig med å skape et best mulig aktivitetstilbud for medlemmer og lokallag. Vi samarbeider også med andre organisasjoner for å utvide spekteret av tilbud. Ut over dette er det i perioden ikke utviklet nye aktivitetsformer.

Det samarbeides godt mellom ulike ledd i organisasjonen for å gjennomføre de politiske målene i arbeidsprogrammet. Særlig i forbindelse med energispørsmål, inkludert vindkraft og kraftledninger, og innen arts- og områdevern og -forvaltning, inkludert enkeltsaker som Trillemarka, hyttebygging og motorferdsel, har det vært en god integrering av de ulike leddene i organisasjonen, der lokallagene skaper lokalt engasjement og sentralleddet følger opp politiske prosesser. I samarbeid med NU jobbes det jevnt med oppfølging av studentlagene.

Samtidig med de konkrete initiativene for organisasjonsbygging i lokal-, student- og fylkeslag arbeider organisasjonen fortløpende med å sikre kompetanse i sekretariat, utvalg og nettverk slik at lagene, de tillitsvalgte og alle medlemmer får oppfølging når de har behov for det.

Skriftlig materiell i lokallagspermen og [ressurssider på internett](#) har blitt utviklet som en viktig kilde for skolering og oppfølging av tillitsvalgte. Nettversjonen av lokallagspermen gir svar på mye av det tillitsvalgte spør om. Ordninger som Naturvernmailen, og oppfølging gjennom uformell kontakt, bidrar også til lagenes arbeid.

Både Norges Naturvernforbund, lokallag og fylkeslag har gjennomført kurs, seminarer og arrangement i siste periode:

- Miljøfestival
- Energiseminar
- Kurs i lokalt miljøvern
- Treningsleir

I samarbeid med studentstyret har studentlagene vært på studietur til Balkan og blitt kjent med miljøbevegelse og miljøutfordringer i flere land.

Norges Naturvernforbunds barneorganisasjon har fått nytt navn, Miljøagentene, og vi har i perioden utviklet et tettere organisatorisk og faglig samarbeid. Det har vært en felles satsning på familiemedlemskap og verving av barn til Miljøagentene. Mange lokallag i Naturvernforbundet har vært med og dannet nye lokallag for Miljøagentene. Sammen har vi utviklet spesielt materiell beregnet på barn, og har hatt felles tillegg til familiemedlemmene i medlemsbladet Natur og Miljø's vår- og høstnummer.

Salgs- og markedsarbeid

Norges Naturvernforbund viderefører et omfattende inntektsgivende arbeid. Et nytt initiativ i siste periode har vært "[Klimakutt](#)" der inntektene har gått til [SPARE-prosjekter i Sentral-Asia](#). I tillegg har organisasjonen lyktes bedre med å søke finansiering fra ulike kilder, både til aktiviteter og til drift. Samarbeidsavtaler med Fagforbundet om lokalt miljøvern og med Statoil om Marint kontor, har vært særlig viktig. I tillegg skaffes støtte fra diverse offentlige etater for faglig arbeid.

Samarbeid

Norges Naturvernforbund samarbeider særlig tett med NU og Miljøagentene (MA). Vi har samordnet medlemsrutinene med NU, og dette styrker medlemstilgang og organisasjonsarbeidet i begge organisasjoner.

Samlokaliseringen av åtte organisasjoner i Grensen 9B i Oslo har også styrket samarbeidet med Regnskogfondet, Utviklingsfondet og Grønn Hverdag, som er særlig nært knyttet til Naturvernforbundets saker og faglige engasjement. En samarbeidsavtale med Utviklingsfondet har formalisert kontakten, som fra våren 2005 har økt ytterligere gjennom samarbeidet om "[Kystaksjonen for flomofre](#)".

Samarbeidet med WWF, DNT og NJFF i Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN) har vært godt i hele perioden. Gjennom rådet i Grønn Hverdag har vi tett kontakt med en rekke andre rådsorganisasjoner, og dette styrker miljøengasjementet i toneangivende organisasjoner. Gjennom Forum for natur og friluftsliv (FNF) har vi samarbeid med en rekke andre organisasjoner på både sentralt og lokalt nivå. Flere initiativ, blant annet i Nordland, har bidratt til å styrke dette samarbeidet i landsmøteperioden.

Norges Naturvernforbund er medlem av nettverket ForUM for Utvikling og Miljø, noe som sikrer vår tilstedeværelse i debatter om miljø- og utviklingsspørsmål. Norges Naturvernforbund har deltatt i arbeidsgrupper for biologisk mangfold og energi/klima. Naturvernforbundet deltar også i Nettverk for Mat og Miljø, men med begrenset aktivitet i siste periode.

Norges Naturvernforbund viderefører samarbeidet med fagbevegelsen i Norge både når det gjelder transport, energi og kommunal forvaltning. Naturvernforbundet har i siste periode inngått samarbeidsavtale med Fagforbundet. Det sikrer godt grunnlag for fortsatt faglig og politisk samarbeid.

Norges Naturvernforbund og Fagforbundet har sammen utviklet en arena for samarbeid med kommunesektoren gjennom et pilotprosjekt i Nedre Buskerud. Dette skjer i samarbeid med KS og prosjektet Livskraftige kommuner.

I enkeltsaker og om relevante temaer samarbeider Norges Naturvernforbund tett med en rekke andre organisasjoner. Blant disse er Fiskarlaget, Kystfiskarlaget, NAF og NHO. På samme premisser samarbeider forbundet med enkelte bedrifter, særlig transportselskap og bedrifter/selskaper med virksomhet knyttet til avfallshåndtering.

Norges Naturvernforbund har videreført det gode samarbeidet i Friends of the Earth International og spesielt FoEIs europeiske avdeling, Friends of the Earth Europe. Samarbeidet om klima- og energispørsmål og miljøgifter har vært særlig tett. Ellers har FoE-nettverket i hele perioden levert gode rapporter, artikler og presseutspill som vi har kunnet oversette og bruke som grunnlag for utspill i Norge. Dette er av stor betydning for oss og gir oss full valuta for medlemsskapet. På områder som genmodifiserte organismer (GMO) og internasjonal handel har ikke sekretariatet noen fagkapasitet ved periodens slutt. Likevel har Norges Naturvernforbund, takket være det som tilflyter oss fra FoE-nettverket, blitt en hovedleverandør av GMO- og bioteknologistoff til norske medier. Bare kapasitetsmangel sentralt gjør at vi ikke klarer å utnytte enda flere av FoEs saker.

Naturvernforbundet har samarbeidet med andre organisasjoner i sentrale kampanjer og arrangement, blant annet Kollektivkampanjen og Tømmerkampanjen.

Naturvernforbundet støtter en rekke lokale aksjoner. Spesielt nevner vi lokale vassdragsverngrupper, aksjonsgrupper i forbindelse med avfallsanlegg og grupper som arbeider med større vegplaner.

Styrende organer

Sentralstyret 2005–2007:

Leder	Lars Haltbrekken
Nestleder (tom september 2005)	Ellen Birgitte Strømø
Nerstleder (fom desember 2005)	Synnøve Konglevoll
Styremedlem (tom desember 2006)	Line Andersen
Styremedlem	Ståle Undheim
Styremedlem (tom desember 2005)	Synnøve Konglevoll
1. vara (fast fom desember 2005)	Terje Gustafson
2. vara	Unn Jenny Utne Kvam
3. vara	Elin Lerum Boasson
Representant for de ansatte	Marte Kittelsen (tom januar 2006)
	Jon Magnar Haugen (feb-des. 2006)
Vararepresentant for de ansatte	Jon Magnar Haugen (tom jan. 2006)
	Kristin Kværnsveen (feb - des. 2006)
Representant for Natur og Ungdom	1.1.05 Anders Haug Larsen
	1.1.06 Gøril Andreassen
Vararepresentant for Natur og Ungdom	1.1.05 Bård Lahn
	1.1.06 Ane Fossum
Representant for Miljøagentene (Blekkulfs Miljødetektiver)	Andrew Kroglund (juni 2006)
	Heidi Neilson (fom juli 2006)
Vararepresentant for Miljøagentene (Blekkulfs Miljødetektiver)	Vara: Yvonne Thoresen (tom juni 2006)
	Vara: ??

Det har i siste landsmøteperiode ble det i 2005 gjennomført 7 sentralstyremøter med 78 saker, 5 landsstyremøter med 51 saker. I 2006 ble det gjennomført 8 sentralstyremøter med 79 saker, 4 landsstyremøter med 51 saker.. Landsstyret hadde sitt første møte som seminar på Hærøya i Steinsfjorden på Ringerike.

Landsstyret har bestått av sentralstyret samt disse medlemmene:

<i>Fylke/organisasjon</i>	<i>Fast medlem</i>	<i>Vara</i>
Østfold	Pål Bugge	Anne Coward
NOA	Einar Wilhelmsen	Stein Erik Birkeland

Hedmark	Hanne Lystad	Lars Mærum
Oppland	Erik Wold	Charlotte Kirk
Buskerud	Erik Jacobsen	Marit B Hovind
Vestfold	Terje Gustavson	Alexandra Hauge
Telemark	Tone Skau Jonassen	Leif Stige
Aust-Agder	Jorunn Stålsett	Rune Sævre
Vest-Agder	Torbjørn Fredriksen	Gunnar Ervik
Rogaland	Eirin H. Weyreuch	Ketil Waagbø
Hordaland	Erlend Randeberg (tom)	Hilde Kalleklev
	Hilde Kalleklev (fom)	Ingar Flatlandsmo (fom)
Sogn og Fjordane	Astrid Kalstveit	Eli Heiberg
Møre og Romsdal	Øystein Solevåg	Gunn Nordheim Morstøl
Sør-Trøndelag	Ottar Michelsen	Tone Aasen
		Wilma Haagaas (fra 2006)
Nord-Trøndelag	Kjell M Derås	Anniken Kjær Haraldsen
Nordland	Erling Solvang	Brita Grøneng
Troms	Cecilie Steffensen	Kris Rokkan Iversen
	Kjersti Hellesøy (2006)	
Finnmark	Dag Elgvin	Inger Amundsen
Natur og Ungdom (2005)	Anders Haug Larsen og Bård Lahn	Aase Kristine Aasen Lundberg og Ragnhild Eide Skogseth
Natur og Ungdom (2006)	Gøril Andreassen	Sindre Østby Stub og Aase
	Ane Fossum	Kristine Aasen Lundberg
De ansattes	Marte Kittelsen (tom januar 2006)	Jon Magnar Haugen (tom jan. 2006)
	Jon Magnar Haugen	Kristin Kværnsveen (fom feb 2006)
Miljøagentene	Andrew Kroglund (juni 2006)	Yvonne Thoresen (juni 2006)
	Heidi Neilson	
Regnskogfondet	Nils Hermann Ranum	Yngve Kristiansen

Revisor: RSM Hasner

Representasjon i styrer, råd og utvalg

Norges Naturvernforbund har vært representert i følgende styrer, råd og utvalg:

Miljøagentene, tidl. Blekkulfs miljødetektiver, sentr.styret	Jan M. Vevatne
Grønn Hverdag (tidligere Miljøheimevernet), rådet	Jan M. Vevatne
	Jon Magnar Haugen (tom des 2006)
	Dag Arne Syverinsen (fom jan 2007)
Grønn Hverdag, styret	Jan M. Vevatne (styreleder til mai 2006)
	Tore Killingland (mai – des 2006)
Grønt arbeidsliv i praksis (GRIP)	Jan M. Vevatne
Styret i Debio (april-desember 2006)	Jon Magnar Haugen
Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN)	Erik Solheim og Thor Midteng
Reguleringsrådet for fiskeriene	Gunnar Album
LOs miljøforum	Tore Killingland
OLFs miljøforum	Tore Killingland
Seas at Risk	Alf R. Pettersen (tom feb 07)
	Bernt Rydland Olsen (mars 07)
Bioteknologinemnda	Karl Georg Høyer

Idébanken
Nordisk Ministerråd, jury miljøpris
Forbrukerpolitisk Forum

NOU 2004:8: Differensiert el-avgift for husholdninger
Det norske Skogselskap
Norsk Skogmuseum, representantskapet
DN-prosjektet Rovdyr og samfunn (RoSa)
DN-prosjektet Villrein og samfunn (ViSa)
Regionale rovviltnemnder
Kontaktutvalget for rovviltforvaltning (etter 2004)
Finsefondet, stiftelsesstyret
Nasjonalutvalget for internasjonale miljøspørsmål
Forum for Natur og Friluftsliv (FNF)
Prosjektrådet for Bioenergigården
Ramsar Outreach Programme
Forum for utvikling og miljø (styret)

Samarbeidsrådet for anadrom laksefisk
Prosjekt fjellrev
Klagenemnda for miljøinformasjon
Rådgivende utvalg for marint vern
Særavgiftsutvalget
Evalueringssgruppa for Levende Skog
Foundation for Environmental Education Norway (FEE)
Forsøksprosjekt motorferdselsloven (rådgivende utvalg)
Rådgivende utvalg for trua arter

Elin Tyse
Tore Killingland
Tore Killingland og Jan M. Vevatne
Jon Martin Jacobsen
Thor Midteng
Thor Midteng
Thor Midteng
Thor Midteng
Medl. oppnevnes av fylkeslag
Erik Solheim
Arild Ådnem
Tore Killingland
Jan M. Vevatne
Tore Brænd
Ottar Michelsen
Tore Killingland
Dag Arne Høystad (fom. 2007)
Erik Solheim
Per Flatberg
Eli Heiberg
Eli Heiberg
Erlend Randeberg
Erik Solheim
Vebjørn Knarrum
Per Flatberg
Tore Killingland
Ottar Michelsen (fom. 2007)

Sekretariatet

Komplett liste over samtlige ansatte, engasjementer, vikariater, etc. deles ut på landsmøtet.

Fagutvalg

Norges Naturvernforbund hadde per 31.12.04 følgende fungerende utvalg:

- Vassdragsvernrådet
- Skogutvalget
- Energiutvalget / Klima- og energiutvalget
- Rovdyrutvalget
- Strandsoneutvalget
- Samferdselsutvalget
- Utvalg for motorferdsel i utmark
- Organisasjonsutvalget
- Fjellrevutvalget
- Informasjonsutvalget

I tillegg fungerer Avfallsnettverket som et informasjonsspredende nettverk.

Medlemstallet

Norges Naturvernforbund har følgende medlemsutvikling (målt per 31.12. i angitt år):

Årstall	Totalt medlemstall
1990	34 975
1991	35 187
1992	30 905
1993	31 257
1994	30 125
1995	28 028
1996	28 077
1997	23 466
1998	21 150
1999	21 032
2000	17 155
2001	16 622
2002	18 304
2003	17 047
2004	16 847
2005	17 063
2006	17 748

Medlemstall 31.12.06 per medlemskategori:

Hovedmedlem	9483
Familiemedlem	1790
Pensjonist	1457
Pensjonistfamilie	221
Student	806
Studentfam	65
Livsv. Medlem	231
Æresmedlem	7
Husstandsmedlem (Ekstra medl. under familiemedlemskap)	3688

Medlemstall 31.12.2006 og innmeldingsoversikt 2006 og 2005 per fylkeslag:

	Medl. per 31.12.06	Innmeldte 2006	Innmeldte 2005
Østfold	775	124	27
Oslo/Akershus	5 749	603	521
Hedmark	472	25	25
Oppland	886	51	69
Buskerud	990	96	46
Vestfold	725	59	33
Telemark	578	76	30
Aust-Agder	293	19	13
Vest-Agder	424	30	56
Rogaland	1 045	73	62
Hordaland	1 946	175	193
Sogn og Fj.	425	33	19

Møre og Roms.	679	80	58
Sør-Trøndelag	1 129	137	68
Nord-Trøndelag	428	41	16
Nordland	519	43	29
Troms	374	26	13
Finnmark	305	63	16
Uten lag	6	1	3
Totalt	17 748	1754	1297

Vedlegg

Norges Naturvernforbunds internasjonale arbeid

Norges Naturvernforbund har i perioden drevet prosjekter i 16 land. De fleste prosjektene er gjennomført i Russland og andre land i det tidligere Sovjetunionen, men også Makedonia, Kroatia og Togo inngår i Naturvernforbundets prosjektportefølje. Prosjektene er 100 prosent eksternt finansiert og drives fra et eget prosjektkontor i Asker. Kontoret ble høsten 2006 organisert som en egen avdeling i Norges Naturvernforbunds sekretariat, med navnet Internasjonal Prosjektavdeling.

Norges Naturvernforbund har siden forrige landsmøte hatt stor aktivitet i Russland og har fortsatt arbeidet med å [støtte russiske miljøorganisasjoner](#). Energispørsmål har vært sentralt i arbeidet, som klima, olje og gass, samt atomkraft. I tillegg bistår vi våre lokale partnere i utviklingen av deres allmenne miljøvernarbeid.

Vi har videreført prosjektet for nedleggelse (dekommisjonering) av de eldste atomreaktorene i Nordvest-Russland. Prosjektet støttes av Utenriksdepartementet. Sammen med russiske organisasjoner jobber vi for å skape diskusjon og åpenhet omkring spørsmålet om nedleggelse av disse reaktorene. Det er laget en rapport om det russiske dekommisjoneringsfondet. Det er laget flere temarapporter, der er holdt seminarer om dekommisjoneringsfondet og om atomavfallssituasjonen. Det er gjennomført en vellykket studiereise for russiske miljøorganisasjoner og representanter fra atomindustrien til Ignalina. Sammen med russiske og nordiske miljøorganisasjoner gjennomførte vi høsten 2006 en kampanje mot bygging av undersjøisk elkabel fra St. Petersburg til Sverige via Finland. Den finske regjeringen sa rett før jul 06 nei til prosjektet, en av begrunnelsene var miljøhensyn. [Prosjektet har egen nettside](#).

[Skoleprosjektet SPARE](#) er Norges Naturvernforbunds største internasjonale prosjekt. Prosjektet er i 2005-2007 gjennomført i Russland, Kaukasus, Sentral-Asia, Hviterusland, Polen, Ukraina og Makedonia. Prosjektet støttes av Utenriksdepartementet. Hovedkomponenter i prosjektet er: Oversettelse og tilpassing av materiell til nasjonale språk, 50-200 pilotskoler i hvert land, men større spredning av materialet, stor vekt på praktiske aktiviteter, motivering og opplæring av lærere samt organisering av tilleggsaktiviteter (utstillinger, konkurranser, seminarer etc). Lokale miljøorganisasjoner er den drivende kraften, men samarbeid med nasjonale undervisningsmyndigheter etableres. [Prosjektet har egen nettside på russisk](#).

På basis av SPARE er det utviklet relaterte prosjekter for bruk av nye fornybare energikilder til lokal energiproduksjon i liten skala. I 2005-2006 er det i Kirgisistan gjennomført et prosjekt for bruk av solvarme til oppvarming av vann på landsbygda. Det er gjennomført kurs for 20 landsbyer, det er laget informasjonsmateriell og satt opp utstillinger i alle syv fylker. I 2006 utvidet vi det praktiske energiarbeidet i Tadjikistan. Vi har bygget to energieffektive drivhus, vi har isolert en skole, og vi har gjennomført et forprosjekt for Fredskorpsprosjekt for forbedring av ovnsteknologi.

Deltakerskoler i SPARE-prosjektet har fra høsten 2006 fått mulighet til å gjennomføre forbedring av vinduer med midler fra Klimakutt.no..

[Makedonia](#) og [Kroatia](#) er etablert som nye prosjektland i 2006. Også her er fokus på miljøvennlige energiløsninger (solvarme), med utdanning/SPARE som en tilleggskomponent.

Norges Naturvernforbund har fått to nye prosjekter fra Norad i perioden. I Togo gjennomføres det [et treårig prosjekt for pasteurisering av drikkevann](#) ved hjelp av solvarme. Vi har også fått en rammeavtale på informasjon om klimaspørsmål i et nord-sør-perspektiv.